

РЕШЕНИЕ

№ 1921

гр. София, 03.02.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 79 СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и трети ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Цв. М.

при участието на секретаря Т. Ц.
като разгледа докладваното от Цв. М. Гражданско дело № 20221110147051
по описа за 2022 година

Предявен е установителен иск с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК, вр. чл. 79, ал. 1, пр. 1 ЗЗД, вр. чл. 535 ЗЗД за признаване за установено съществуването на парично задължение в размер на сумата от 19 153 лв., представляваща задължение по запис на заповед, издаден на 01.04.2021 г. в гр. София, ведно със законната лихва от датата на подаване на заявлението по чл. 417 ГПК - 14.07.2021 г. до изплащане на вземането, за която сума по ч. гр. дело № 42276/2021 г. по описа на СРС, 79 състав, е издадена заповед за незабавно изпълнение по чл. 417 ГПК от 23.08.2021 г. и въз основа на нея изпълнителен лист от същата дата.

Ищецът твърди, че от страна на ответницата С. Г. А. е издаден запис на заповед от 01.04.2021 г., по силата на който тя безусловно и неотменимо се е задължила да му заплати сумата от 19 153 лв., платима без разноски и без протест с падеж – на предявяване. Поддържа, че ценната книга е редовен от външна страна документ по чл. 417, т. 10 ГПК и отговаря на всички изискуеми реквизити по чл. 535 ГПК, а освен това е предявена за плащане на издателя на 01.04.2021 г. Сочи, че същата е издадена за обезпечаване на задължение на ответницата по сключено между страните споразумение от 30.03.2021 г., с което тя се е задължила да възстанови в срок до 30.06.2021 г. сумата от 19 153 лв., която тя е изтеглила в качеството си на служител на банката във Финансов център Стамболийски, Регионален център София Изток, от сметки на клиент без негово знание и съгласие. Посочва, че А. не е изпълнила на падежа задължението си по т. 1 от споразумението, поради което въз основа на записа на заповед от 01.04.2021 г. банката се е снабдила с изпълнителен лист по ч. гр. д. № 42276/2021 г. по описа на СРС, 79 състав, удостоверяващ вземането по процесната ценна книга, като въз основа на който е образувано изпълнително дело № 1775/2021 по описа на ЧСИ Ренета Милчева с рег. № 790 на КЧСИ и до длъжника е изпратена покана за доброволно изпълнение. Претендира и разноски.

В срока по чл. 131, ал. 1 ГПК ответницата С. Г. А. е подала отговор на исковата молба, с който оспорва иска при твърдението, че не е подписвала процесния запис на заповед от 01.04.2021 г., поради което отправя изрично искане за откриване на производство по реда на

чл. 193 ГПК. Оспорва да изписвала ръкописно както датата на издаване – „01.04.“, така и датата на предявяване на ценната книга за плащане – „01.04.2021 г.“, поради което счита, че записът на заповед е недействителен. При условията на евентуалност, прави възражение за погасяване на възможността за предявяване на записа на заповед и недължимост на сумата по него. Оспорва авторството и на положения от нейно име подпис върху споразумението от 30.03.2021 г., на което се позовава ищецът, както и връзката му с ценната книга, тъй като се наблюдава различие както в датата на съставянето им, така и в срока за погасяване на задължението. Оспорва твърдението, че е присвоила средства от сметки на клиент. С тези съображения отправя искане за отхвърляне на предявения иск. Претендира и разноски.

Съдът, като съобрази доводите на страните и събраните по делото доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, съгласно правилата на чл. 235, ал. 2 ГПК, намира за установено следното от фактическа страна:

В представеното в заверен препис и оригинал споразумение от 30.03.2021 г., сключено между и С. А., е отразено, че при извършена проверка от органите за осъществяване на вътрешен контрол е констатирано, че служителката е изтегляла суми от сметки на клиент без негово знание и съгласие в размер на 19 153 лв., които тя се е задължила да възстанови в полза на банката, ведно с дължимите лихви към датата на плащане. Съгласно т. 2 от споразумението А. се е задължила да издаде запис на заповед в размер на 19 153 лв. в полза на, като в т. 4 е предвиден срок за погасяване на сумата по споразумението – до 30.06.2021 г.

От данните, удостоверени в представения в заверен препис и оригинал запис на заповед от 01.04.2021 г., става ясно, че С. А. неотменимо и безусловно се е задължила срещу представяне на ценната книга да плати без разноски и без протест на или на негова заповед сумата от 19 153 лв., като същата е платима на предявяване. Като място на плащане е посочено: гр. София,, Финансов център Стамболийски, Регионален център София Изток, а след менителничното волеизявление е положен и подпис на издателя – С. Г. А., с който тя е удостоверила и предявяването на записа на заповед за плащане на 01.04.2021 г.

Представени са още 7 броя платежни нареждания – разписки на, удостоверяващи платежните операции по изтегляне от сметката на клиента на банката Радка Теофилова Бурла суми в брой, както следва: на 31.12.2020 г. – в размер на 1 590 лв., на 15.01.2021 г. – в размер на 5 000 лв., на 10.02.2021 г. – в размер на 4 000 лв., на 01.02.2021 г. – в размер на 3 600 лв., на 25.02.2021 г. – в размер на 1 000 лв., на 15.02.2021 г. – в размер на 1 963 лв. и на 15.02.2021 г. – в размер на 2 000 лв., или общо 19 153 лв., като видно от отбелязването върху всяко едно от тях, положен е подпис както от името на служител на банката – С. Г. А., така и от името на лице, получило сумата от името на клиента.

От изслушаното и приетите по делото основно и допълнително заключение на вещото лице по съдебно-графологическата експертиза се установява, че ръкописното изписване на името С. Г. А. и подписът, положен върху споразумението от 30.03.2021 г., са изпълнени от ответницата, като до същия извод експертът е достигнал и по отношение на ръкописно изписаните буквени и цифрени текстове и подписите, положени в записа на заповед от 01.04.2021 г. Вещото лице е констатирало още, че подписите, положени от името на Радка Теофилова Бурла в мястото „подпис на лицата, които могат да се разпореждат“ и „получих сумата“ в изследваните 7 броя платежни нареждания – разписки на, издадени от клон 2107 – ФЦ Стамболийски – гр. София, а именно: от 31.12.2020 г. - за сумата от 1 590 лв., от 15.01.2021 г. - за сумата от 5 000 лв., от 01.02.2021 г. - за сумата от 3 600 лв., от 10.02.2021 г. - за сумата от 4 000 лв., от 15.02.2021 г. - за сумата от 2 000 лв., от 15.02.2021 г. - за сумата от 1 963 лв. и от 25.02.2021 г. - за сумата от 1 000 лв., не са изпълнени от Радка Теофилова Бурла. До точно обратния извод експертизата е достигнала по отношение на подписите, положени върху тях от името на С. Г. А. за „служител“, приемайки, че те са изпълнени от нея. Заключениеята са аргументирани с подробен сравнителен анализ на оспорените

документи в оригинал и значителен по обем безспорен откъм автентичност сравнителен материал, включващ почерк и подпис на третото за спора лице и ответницата, поради което като обективно и компетентно изготвени съдът ги кредитира изцяло.

При така приетата за установена фактическа обстановка съдът формира следните правни изводи:

По иск с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК, вр. чл. 79, ал. 1, пр. 1 ЗЗД, вр. чл. 535 ТЗ.

Основателността на иска се обуславя от доказването от ищеца наличието на вземане, основано на процесния запис на заповед от 01.04.2021 г., отговарящ на императивните изисквания на чл. 535 ТЗ, издател на който е ответницата – С. Г. А., наличието на твърдяната каузална сделка – споразумение от 30.03.2021 г. и връзката му с абстрактната такава – записът на заповед от 01.04.2021 г.; изпълнение на задълженията си по каузалната сделка. В тежест на ответницата е да докаже изпълнение на задълженията си по твърдяната каузална сделка чрез връщане на сумата по нея в размер на 19 153 лв. в предвидения срок – до 30.06.2021 г., както и останалите обстоятелства, на които основава оспорванията си.

В случая, ищецът основава вземането си срещу ответницата С. Г. А. на менителничен ефект – процесният запис на заповед, издаден на 01.04.2021 г. в гр. София.

Записът на заповед съставлява абстрактна, формална, едностранна сделка, за която законът допуска да поражда права. За да породи записът на заповед правно действие, следва да се установи, че същият съдържа установените в нормата на чл. 535 ТЗ реквизити. Като абстрактна ценна книга записът на заповед представлява едновременно основание и доказателство за пораждаване на паричното вземане в полза на ремитента /поемателя/ или на последния джиратар, което е материализирано в менителничния ефект. Съгласно ТР № 1/2004 г. по т. д. № 1/2004 г. на ОСТК на ВКС, за да е редовен записът на заповед от външна страна, е необходимо самият документ да е назван „запис на заповед“, както и в самия текст на същия да е изписан изразът „запис на заповед“, както предписва правната норма, регламентирана в чл. 535, т. 1 ТЗ. В случая, в представената по делото ценна книга от 01.04.2021 г. се съдържа наименованието „запис на заповед“ както в заглавието, така и в текста на същата. Налице е безусловна клауза за заплащане на определена парична сума – 19 153 лв., като е налице и предвиденият в чл. 536, ал. 1 вр. чл. 535, т. 3 ТЗ задължителен реквизит – падеж, който е сред изрично посочените в чл. 486, ал. 1, т. 1 ТЗ – на предявяване. Действително в ценната книга е отразено, че сумата по него е платима „срещу представяне“, като при липсата на какъвто и да било друг начин на определяне на падежа, следва да се приеме, че волята на издателя е била сумата, за която се е задължил по записа на заповед, да е платима на предявяване. За да достигне до този извод съдът съобрази становището, възприето с Решение № 50116 от 27.11.2023 г. на ВКС по т. д. № 1138/2022 г., I т. о., ТК, с което се приема, че няма пречка при съмнение, породено от начина, по който е формулирана волята на издателя, да бъде извършено граматическо тълкуване на израза, за да се установи действителната воля на издателя. В случая, макар да е посочено, че сумата по записа на заповед от 01.04.2021 г. е платима срещу представяне, съдът прави извод, че е налице предвиденият в чл. 535, т. 3 ТЗ реквизит и падежът ѝ е на предявяване, още повече, че това обстоятелство изрично е отразено и след изписване на текста, касаещ мястото на плащане – на предявяване, поради което липсва съмнение относно падежа на задължението. Що се отнася до начините, по които следва да се извърши предявяването, е създадена практика на ВКС. Така според решение № 112/23.06.2016 г. по т. д. № 1556/2015 г. на ВКС, II т. о. ТЗ не предписва определена форма и то може да се извърши неформално и по всякакъв начин; най-често предявяване се извършва чрез отбелязване върху самата ценна книга, че е предявена на издателя; или чрез покана, връчена от нотариус по правилата за връчване на съобщения по ГПК; чрез пощенска или куриерска служба, стига предявяването за плащане да е достигнало до знанието на издателя (лично, не чрез друго). В определение № 114/02.03.2012 по ч. т. д. № 15/2012 г. на ВКС, II т. о. е прието, че по отношение

предявяването на запис на заповед, необходимостта от което произтича от начина, по който е определен падежът – „на предявяване“, е приложима разпоредбата на чл. 538, ал. 2 ТЗ /трябва да се предяви на издателя, той трябва да удостовери върху документа, че му е предявен, да постави дата и да се подпише/, като отказът на издателя да удостовери, че записът на заповед му е предявен и да постави дата на предявяването, както и укриването на същия може да бъдат удостоверени и с нотариална покана. В този смисъл предявяването по чл. 538, ал. 2 ТЗ предполага представяне на документа, за да се извърши удостоверяването от издателя. В случая, видно от отбелязването върху ценната книга от 01.04.2021 г., издателят е удостоверил предявяването ѝ за плащане още същия ден – на 01.04.2021 г., а това означава, че изискуемостта на вземането по нея е настъпила. В тази връзка, следва да се отбележи, че заявеното от ответницата А. оспорване на авторството на положените от нейно име подписи върху процесния запис на заповед, е останало недоказано, с оглед констатациите на вещото лице по съдебно-графологическата експертиза, че както ръкописното изписване на името ѝ, така и положените от нейно име подписи са изпълнени от нея. На следващо място прави впечатление, че в записа на заповед не е посочено място на издаването му, но съдът намира, че тази празнота в съдържанието му се преодолява посредством разпоредбата на чл. 536, ал. 4 ТЗ, която предвижда, че запис на заповед, в който не е посочено мястото на издаване, се смята за издаден в мястото, посочено до името на издателя. Ето защо, следва да се приеме, че мястото на издаване на процесната ценна книга е в гр. София, ул. „Димитър Гущанов“ № 40, а като място на плащане в нея се посочва: гр. София,, Финансов център, Стамболийски, Регионален център София Изток. Като издател е посочена ответницата А., като констатираното несъответствие в презимето на същата – Г. вместо Г., съдът приема, че се преодолява с оглед изпълненото по-долу от самата нея в текста на документа ръкописно изписване на името си, а освен това и предвид цялостното съвпадане на ЕГН-то на същата, поради което за съда не съществува съмнение относно идентичността на лицето, което се е задължило по него. Следователно, налице е редовна от външна страна ценна книга с всички предвидени в чл. 535 ТЗ реквизити, поради което съдът приема, че процесният запис на заповед от 01.04.2021 г. е действителен и е породил валидно менителнично задължение за посоченото в него лице – ответницата по делото.

Съгласно задължителните разяснения, дадени с т. 17 на ТР № 3/2014 г. по т. д. № 4/2014 г. на ОСГТК на ВКС, предметът на делото по иска, предявен по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК, се определя от правното твърдение на ищеца в исковата молба за съществуването на подлежащо на изпълнение вземане, за което е издадена заповедта за изпълнение. Вземането по запис на заповед произтича от абстрактна сделка, на която основанието е извън съдържанието на документа. При редовен от външна страна менителничен ефект и направено общо оспорване на вземането на ответника, ищецът не е длъжен да сочи основанието на поетото от издателя задължение за плащане и да доказва възникването и съществуването на вземане по каузално правоотношение между него като поемател и длъжника – издател по повод или във връзка с което е издаден записът на заповед. В случая, с исковата молба от страна на ищеца са наведени твърдения относно наличието на каузално правоотношение с издателя на менителничния ефект, а именно: сключено споразумение от 30.03.2021 г., чието изпълнение процесният запис на заповед от 01.04.2021 г. следва да обезпечава. С въвеждането на твърдения или възражения от поемателя или издателя за наличието на каузално правоотношение, по повод или във връзка с което е издаден редовният запис на заповед, се разкрива основанието на поетото задължение за плащане или обезпечителният характер на ценната книга. В тази хипотеза в производството по реда на чл. 422 ГПК на изследване подлежи и каузалното правоотношение, доколкото възраженията, основани на това правоотношение, биха имали за последица погасяване на вземането по записа на заповед. По правилото на чл. 154, ал. 1 ГПК за разпределение на доказателствената тежест всяка от страните доказва фактите, на които основава твърденията

и възраженията си, и които са обуславящи за претендираното, съответно отричаното право – за съществуването, респ. несъществуването на вземането по запис на заповед. При липса на спор между страните относно наличието на конкретно каузално правоотношение, чието изпълнение е обезпечено с издадения запис на заповед, съдът разглежда заявените от ответника – длъжник релативни възражения, като например: за невъзникване на вземането, за погасяването му или за недействителност на основаниято по каузалното правоотношение. В случая, с оглед констатацията на вещото лице по съдебно-графологическата експертиза, че ръкописно изписаният текст върху споразумението от 30.03.2021 г., както и подписа, положен от името на ответницата С. А., са изпълнени от нея, съдът приема, че заявеното от нейна страна оспорване в тази насока също е останало недоказано, поради което то представлява обвързващ я договорен източник.

Следователно, въпросът относно основаниято на поетото задължение за плащане и съществуването на вземане по каузалното правоотношение, във връзка с което е издадена процесната ценна книга, е включен в предмета на делото, като с оглед изричното оспорване от ответницата в тази насока, на изследване в настоящото производство подлежи най-напред наличието на връзка между тях, предвид заявените от нея възражения относно липсата на идентичност в датата на съставяне на отделните документи, както и уговарянето на различен падеж във всеки един от тях.

В случая, при съвкупна преценка на доказателствата по делото, както и при анализ на съдържанието и волята на страните, обективизирана във всеки един от двата документа, съдът приема за установено наличието на твърдяната от ищеца връзка между процесните абстрактна и каузална сделки, като в подкрепа на този извод е най-напред обстоятелството, че с т. 2 от споразумението от 30.03.2021 г. изрично С. А. е поела задължение да издаде запис на заповед за сумата от 19 153 лв., в какъвто размер е и размерът на поетото с ценната книга от 01.04.2021 г. парично задължение. Нещо повече, начинът, по който е изразена волята на ответницата чрез изписване на текста „се задължава“, показва, че се касае за поето от нея задължение за напред, а това означава, че сам по себе си фактът на разминаване в датите на съставяне на отделните документи – 30.03.2021 г. и 01.04.2021 г., не обосновава извод, че между тях липсва връзка, доколкото записът на заповед е издаден след, а не преди споразумението, още повече, че по делото липсват твърдения и данни към този момент страните по делото да са били обвързани от действието на други каузални правоотношения помежду си, за чието обезпечаване С. А. също да е подписала ценната книга. Също така налице е и пълен идентитет в страните по менителничното и каузалното правоотношение – С. А. и, като допуснатото и тук несъответствие в презимето на ответницата – Г. вместо Г., също се преодолява с оглед констатацията на вещото лице по съдебно-графологическата експертиза, че ръкописното изписване на трите имена и подписа на А. са изпълнени от нея, а освен това и с оглед факта, че също е индивидуализирана чрез изписване на ЕГН-то си. На следващо място, съдът намира, че уговорката в т. 4 на споразумението, въвеждаща краен срок за погасяване на задължението по него – до 30.06.2021 г., не е в противоречие с отразения в записа на заповед падеж, тъй като считано от момента на предявяването му за плащане – 01.04.2021 г., задължението по него вече е изискуемо, поради което за е налице възможност да претендира сумата по него. Нещо повече, предвид датата на подаване на заявлението по чл. 417 ГПК – 14.07.2021 г., очевидно е, че поемателят по ценната книга се е съобразил с уговорения със споразумението от 30.03.2021 г. краен срок за погасяване на задължението по него – 30.06.2021 г., което още веднъж показва, че записът на заповед от 01.04.2021 г. е съставен за обезпечаване на паричното задължение, поето именно със споразумението от 30.03.2021 г.

Ето защо, съдът приема, че твърдяната с исковата молба връзка между каузалната сделка от 30.03.2021 г. и абстрактната такава от 01.04.2021 г. е установена по делото, като при това положение следва да бъде разгледан и въпросът дали в правната сфера на ищеца е възникнало изискуемо вземане срещу ответницата.

Както се посочи по-горе, при разкриване на каузалното правоотношение всяка една от страните следва да установи фактите, на които основава твърденията и възраженията си, които са обуславящи за претендираното, съответно отричаното право – за съществуването, респ. несъществуването на вземането по запис на заповед. В случая, доколкото оспорването на ответницата относно авторството на положения от нейно име подпис върху споразумението от 30.03.2021 г. е останало недоказано, съдът намира, че сам по себе си фактът на подписването му от нейна страна представлява конклюдентно признание на удостоверените в него констатации относно наличието на паричното вземане в размер на 19 153 лв., чийто титуляр е ищцовата банка, без изобщо да е необходимо да се обсъжда въпросът какъв е характерът на това парично задължение, каква е причината за възникването му и допринесла ли е с поведението си С. А. за това. Нещо повече, съдът анализира това нейно извънсъдебно признание и с оглед данните по делото за проведено от страна на ищеца успешно оспорване на авторството на положения от името на клиента на банката Радка Бурла подписи върху обсъдените по-горе 7 броя нареждания – разписки, удостоверяващи изтеглени от нейната сметка суми в брой.

От страна на ответницата не се твърди, а и не се доказва до изтичане на уговорения в споразумението срок – 30.06.2021 г. да е погасила поетото с него парично задължение, в какъвто смисъл е и разпределената ѝ с доклада по делото от 04.02.2023 г. доказателствена тежест. В случая, падежът на задължението по менителничния ефект също е настъпил, доколкото видно от отбелязването върху него, издателят е удостоверил с подписа си, че ценната книга му е предявена за плащане – още на 01.04.2021 г.

С оглед на изложеното, предявеният иск с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК, вр. чл. 79, ал. 1, пр. 1 ЗЗД и чл. 535 ТЗ за признаване за установено съществуването на парично задължение в размер на сумата от 19 153 лв., представляваща задължение по запис на заповед, издаден на 01.04.2021 г. в гр. София, предявен за плащане на 01.04.2021 г., от С. Г. А. в полза на, се явява основателен и следва да се уважи изцяло, ведно със законната лихва от датата на подаване на заявлението по чл. 417 ГПК – 14.07.2021 г. до окончателното плащане.

По отговорността за разноски:

В съответствие със задължителните разяснения, дадени с т. 12 на ТР № 4/18.06.2014 г. на ВКС по тълк. д. № 4/2013 г., ОСГТК, съдът следва да се произнесе по разпределението на отговорността за съдебните разноски в заповедното и исковото производство. Предвид изхода на спора – цялостна основателност на предявения иск, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК в полза на заявителя – ищец следва да се присъдят сторените разноски в производството по ч. гр. дело № 42276/2021 г. по описа на СРС, 79 състав, както и в исковото производство, които съответно възлизат на 433,06 лв. – платена държавна такса и юрисконсултско възнаграждение, както и на 1 413,06 лв. – платена държавна такса, депозит за СГРЕ и юрисконсултско възнаграждение. Съдът определи в минимален размер юрисконсултското възнаграждение на заявителя - ищец в двете съдебни производства на основание чл. 78, ал. 8 ГПК /изм. ДВ, бр. 8 от 2017 г./, вр. чл. 37 от Закон за правната помощ и съответно чл. 26 от Наредбата за заплащането на правната помощ /по отношение на юрисконсултското възнаграждение в заповедното производство/ и чл. 25, ал. 1 от Наредбата за заплащането на правната помощ /по отношение на юрисконсултското възнаграждение в исковото производство/, доколкото именно такава е била и волята на заявителя – ищец, също претендирал го в минимален размер. С оглед изхода на спора, сторените от ответницата разноски следва да останат за нейна сметка.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО по предявения от, ЕИК, със седалище и адрес на управление: срещу С. Г. А., ЕГН *****, с адрес: установителен иск с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК, вр. чл. 79, ал. 1, пр. 1 ЗЗД, вр. чл. 535 ЗЗД, че С. Г. А. дължи на сумата от **19 153 лв.**, представляваща задължение по запис на заповед, издаден на 01.04.2021 г. в гр. София, ведно със законната лихва от датата на подаване на заявлението по чл. 417 ГПК - 14.07.2021 г. до изплащане на вземането, за която сума по ч. гр. дело № 42276/2021 г. по описа на СРС, 79 състав, е издадена заповед за незабавно изпълнение по чл. 417 ГПК от 23.08.2021 г. и въз основа на нея изпълнителен лист от същата дата.

ОСЪЖДА С. Г. А., ЕГН *****, с адрес: да заплати на, ЕИК, със седалище и адрес на управление:, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, сумата от **433,06 лв.**, представляваща разноси в производството по ч. гр. дело № 42276/2021 г. по описа на СРС, 79 състав, както и сумата от **1 413,06 лв.**, представляваща разноси в исковото производство.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване с въззивна жалба пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____